

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра кримінального права та кримінології
факультет № 6**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**з навчальної дисципліни «Кримінальне право (Особлива частина)»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
081 Право (правозастосування)
262 Правоохоронна діяльність**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 25.09.2023р. № 8

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 21.09.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 22.09.2023р. № 8

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права
та кримінології факультету № 6 (Протокол від 28.08.2023р. №7)

Розробники:

1. зав. кафедрою, д.ю.н., професор Харченко В. Б.
2. професор кафедри, д.ю.н., професор Ємельянов В. П.
3. професор кафедри, д.ю.н., професор Шульга А. М.
4. доцент кафедри, к.ю.н., доцент Кундеус В. Г.
5. доцент кафедри, к.ю.н., доцент Вапсва Ю. А.
6. доцент кафедри, к.ю.н., Татаркіна Ю.І.

Рецензенти:

1. професор кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1 ХНУВС доктор юридичних наук, професор Ященко А. М.
2. в.о. завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук, доцент Рибалко Г. С.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (Спеціальність: 081 Право)

1.1. На базі повної загальної середньої освіти (Спеціальність: 081 Право)

Номер та назва теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 5							
Тема № 1: Поняття Особливої частини Кримінального права, її система та значення. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.		2	0	0	-	2	
Тема № 2: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.		4	0	6	-	16	
Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.		2	0	4	-	4	
Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.		2	0	4	-	8	
Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.		2	2	0	-	8	
Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності.		6	0	6	-	12	
Всього	90	18	0	22		50	залік

Семестр № 6						
Тема № 7: Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.		2	0	4	-	2
Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.		2	2	2	-	2
Тема № 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля.		0	0	0	-	2
Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.		2	0	4	-	2
Тема № 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва		0	0	0	-	2
Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.		4	0	6	-	2
Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.		2	0	4	-	2
Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.		2	0	6	-	2
Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.		2	0	2	-	2
Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.		2	0	2	-	2
Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти		2	0	2	-	2

авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.							
Тема № 18: Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку		0	0	0	-	2	
Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.		2	0	2		2	
Тема № 20: Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення).		0	0	2	-	2	
Тема № 21: Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.		0	0	0	-	2	
Всього за семестр № 6	110	22	4	38	-	60	Екзамен

**1.2. На базі повної загальної середньої освіти
(Спеціальність 262 Правоохоронна діяльність).**

Номер та назва теми		Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
		Всього	з них:					
			лекцій	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5								
	Тема № 1: Поняття Особливої частини Кримінального права, її система та значення. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.		1	-	0	-	0,5	
	Тема № 2: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.		3	-	2	-	1	
	Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.		-	-	-	-	1	
	Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.		-	-	2	-	1	
	Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.		-	-	0	-	1	
	Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності		2	-	2	-	1	
	Тема № 7: Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.		-	-	2	-	1	

Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.	-	-	0	-	0,25
Тема № 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля.	-	-	0	-	0,25
Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.	2	-	0	-	0,25
Тема № 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	0	-	0	-	0,25
Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.	2	-	2	-	0,25
Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.	-	-	-	-	0,25
Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.	-	-	-	-	0,25
Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.	-	-	-	-	0,25
Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.	-	-	-	-	0,25
Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.	-	-	-	-	0,25
Тема № 18: Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та	-	-	-	-	0,25

	комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку						
	Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.	-	-	-		0,25	
	Тема № 20: Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення).	-	-	-	-	0,25	
	Тема № 21: Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.	-	-	-	-	0,25	
Всього за семестр № 5		10		10		10	Екзамен

1.4. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

1.4.1. Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр права на базі повної загальної середньої освіти (081 Право).

Номер та назва теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	
Семестр № 5						
Тема № 1: Поняття Особливої частини Кримінального права, її система та значення. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.		-	0	0	-	2

Тема № 2: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.		2	0	8	-	16	
Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.		-	0	4	-	14	
Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.		-	0	2	-	18	
Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.		-	2	-	-	18	
Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності.		-	0	2	-	12	
Всього	90	2	0	8		80	залік

Семестр № 6							
Тема № 7: Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.		-	0	2	-	12	
Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.		-	2	0	-	12	
Тема № 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля.		-	0	0	-	12	
Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.		2	0	2	-	2	
Тема № 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва		-	0	0	-	12	
Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.		-	0	2	-	2	

Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.	-	0	2	-	12	
Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.	-	0	2	-	12	
Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.	-	0	2	-	2	
Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.	-	0	0	-	2	
Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.	-	0	0	-	2	
Тема № 18: Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	-	0	0	-	12	
Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.	-	0	0		12	
Тема № 20: Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення).	-	0	0	-	2	

Тема № 21: Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.		-	0	0	-	2	
Всього за семестр № 6	120	2	-	8	-	100	Екзамен

1.4.2. Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр права на базі вищої освіти (081 Право).

Номер та назва теми		Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
		Всього	з них:					
			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
	Тема № 1: Поняття Особливої частини Кримінального права, її система та значення. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.	8	-	-	-	-	8	
	Тема № 2: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.	18	2	-	4	-	14	
	Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.	12	-	-	-	-	12	
	Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.	6	2	-	2	-	6	

Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.	8	-	-	-	-	8
Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності	10	-	-	-	-	6
Тема № 7: Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	13	-	-	-	-	6
Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.	2	-	-	-	-	6
Тема № 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля.	2	-	-	-	-	6
Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.	2	-	-	-	-	6
Тема № 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	2	-	-	-	-	6
Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.	4	-	-	-	-	6
Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.	2	-	-	-	-	2
Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.	2	-	-	-	-	2
Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.	2	-	-	-	-	2
Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, держаних	2	-	-	-	-	2

кордонів, забезпечення призову та мобілізації.							
Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.	2	-	-	-	-	2	
Тема № 18: Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	2	-	-	-	-	2	
Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.	2	-	-	-		2	
Тема № 20: Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (військові кримінальні правопорушення).	2	-	-	-	-	2	
Тема № 21: Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.	2	-	-	-	-	2	
Всього за семестр № 4	231	4	-	6	-	0	екзамен

1.4.3. Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр права на базі освітнього ступеню молодший спеціаліст (081 Право).

	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни		Вид контролю
	Вс	з них	

Номер та теми			лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
	Тема № 1: Поняття Особливої частини Кримінального права, її система та значення. Наукові основи кваліфікації кримінальних правопорушень.	5	-	-	-	-	5	
	Тема № 2: Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.	15	2	-	4	-	10	
	Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.	5	-	-	-	-	6	
	Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.	6	-	-	2	-	6	
	Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.	5	-	-	-	-	6	
	Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності	15		-	2	-	10	
	Тема № 7: Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	5	-	-	-	-	5	
	Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.	8	-	-	-	-	8	
	Тема № 9: Кримінальні правопорушення проти довкілля.	2	-	-	-	-	4	
	Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.	5		-	-	-	5	

Тема № 11: Кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва	5	-	-	-	-	5	
Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.	5	-	-	-	-	5	
Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.	5	-	-	-	-	6	
Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.	3	-	-	-	-	4	
Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.	2	-	-	-	-	2	
Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.	3	-	-	-	-	4	
Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.	2	-	-	-	-	2	
Тема № 18: Кримінальні правопорушення у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	2	-	-	-	-	2	
Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.	2	-	-	-	-	2	
Тема № 20: Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби	2	-	-	-	-	2	

	(військові кримінальні правопорушення).							
	Тема № 21: Кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.	2	-	-	-	-	2	
	Всього за семестр № 5	120	2	-	8	-	110	екзамен

2. Методичні вказівки до семінарських (практичних, лабораторних) занять

Тема № 2. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти життя особи. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти життя, про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак вбивства; засвоїти юридичні ознаки умисного вбивства за обтяжуючих обставин; вміти кваліфікувати вбивство за наявності обтяжуючих обставин.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи.
2. Види кримінальних правопорушень, проти життя особи. Життя як основний безпосередній об'єкт цих кримінальних правопорушень.
3. Поняття вбивства і його види.
4. Умисне вбивство за обтяжуючих обставин.
5. Вбивство двох або більше осіб. Єдність умислу на вбивство двох або більше осіб як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони.
6. Вбивство малолітньої дитини або жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності.
7. Вбивство заручника. Поняття заручника.
8. Вбивство, вчинене з особливою жорстокістю. Поняття особливої жорстокості.
9. Вбивство, вчинене способом, небезпечним для життя багатьох осіб. Відмежування цього виду вбивства від терористичного акту.
10. Вбивство з корисливих мотивів. Поняття корисливих мотивів.
11. Вбивство з хуліганських мотивів. Поняття хуліганських мотивів.
12. Вбивство особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цієї особою службового або громадського обов'язку.

13. Вбивство з метою приховати інший кримінального правопорушення або полегшити його вчинення.
14. Вбивство, поєднане із зґвалтуванням або сексуальним насильством.
15. Вбивство, вчинене на замовлення. Поняття замовлення. Відмежування від вбивства з корисливих мотивів.
16. Вбивство, вчинене за попередньою змовою групою осіб.
17. Вбивство, вчинене особою, яка раніше вчинила умисне вбивство, за винятком вбивства, передбаченого статтями 116–118 КК України. Відмежування від вбивства двох або більше осіб.
18. Вбивство, вчинене з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості.
19. Кваліфікація вбивства за наявності кількох обтяжуючих обставин.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 95, 28.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 21, 23, 36, 39, 55, 76, 88, 102, 131, 146, 154, 159.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття №2.

Тема: Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про вбивства при пом'якшуючих обставинах, та вбивства без пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних такого виду вбивств; засвоїти юридичні ознаки умисного вбивства вбивства; вміти кваліфікувати вбивство за наявності, або без наявності обтяжуючих та пом'якшуючих обставин; сформулювати вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень проти життя особи, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Вбивства при пом'якшуючих обставинах.
2. Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Особливості об'єктивних та суб'єктивних ознак цього кримінального правопорушення.
3. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Особливості суб'єктивних ознак цього кримінального правопорушення. Відповідальність співучасників цього кримінального правопорушення.
4. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання кримінального правопорушника. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення.
5. Умисне вбивство без обтяжуючих та пом'якшуючих обставин. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення.
6. Вбивство через необережність. Відмінність цього кримінального правопорушення від інших кримінальних правопорушень, наслідком котрих є смерть потерпілої особи.
7. Доведення до самогубства та його форми. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення. Відмінність доведення до самогубства від умисного вбивства та вбивства через необережність.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 95, 28.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 21, 23, 36, 39, 55, 76, 88, 102, 131, 146, 154, 159.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 3.

Тема: Поняття, загальна характеристики та види кримінальних правопорушень проти здоров'я особи. Кримінальна відповідальність за тілесні ушкодження.

Навчальна мета - На практичному занятті студентами повинні бути

сформовані вміння, необхідні для встановлення ознак кримінальних правопорушень проти здоров'я особи, їх видів, поняття та видів тілесних ушкоджень, об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень які посягають на здоров'я особи, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти здоров'я. Здоров'я як основний безпосередній об'єкт цих кримінальних правопорушень.
2. Загальна характеристика і види кримінальних правопорушень, які посягають на здоров'я особи.
3. Поняття і види тілесних ушкоджень. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень.
4. Тяжке тілесне ушкодження, його поняття та види. Критерії визнання тілесного ушкодження тяжким: медичний, соціальний, економічний, естетичний.
5. Середньої тяжкості тілесне ушкодження, його поняття, види та критерії визначення.
6. Легке тілесне ушкодження, його поняття види, критерії визнання.
7. Кримінальна відповідальність за тілесні ушкодження.
8. Кримінальна відповідальність за заподіяння тяжкого тілесного ушкодження. Відмежування тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, від вбивства. Кримінальна відповідальність за заподіяння умисного тяжкого тілесного ушкодження, вчиненого при пом'якшуючих обставин: заподіяне у стані сильного душевного хвилювання; у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання особи, що вчинила кримінальне правопорушення.
9. Кримінальна відповідальність за заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження.
10. Кримінальна відповідальність за заподіяння легкого тілесного ушкодження.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 95, 28.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 21, 23, 36, 39, 55, 76, 88, 102, 131, 146, 154, 159.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
 3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
 4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 4.

Тема: Кримінальна відповідальність за тілесні ушкодження та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я особи.

Навчальна мета - на практичному занятті студентами повинні бути отримані знання та сформовані вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень, що ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи, що вчинюються у сфері медичного обслуговування та інших кримінальних правопорушень, що ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Побой та мордування. Поняття і відмінність від тілесних ушкоджень. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення.
2. Кримінальна відповідальність за домашнє насильство. Поняття цього кримінального правопорушення, його кваліфікуючі ознаки.
3. Кримінальна відповідальність за катування. Поняття цього кримінального правопорушення, його кваліфікуючі ознаки.
4. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
5. Неналежне виконання професійних обов'язків. Що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної хвороби. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
6. Зараження венеричною хворобою. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
7. Кримінальні правопорушення, що ставлять у небезпеку життя та здоров'я особи
8. Погроза вбивством. Реальність погрози як умова відповідальності за цей кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього кримінального правопорушення від готування до кримінального правопорушення чи замаху на кримінального правопорушення.
9. Катування. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення. Відмінність цього кримінального правопорушення від вчинення побойів та мордувань.
10. Незаконне проведення абортів або стерилізації. Поняття абортів та стерилізації. Особливості суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
11. Залишення в небезпеці. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цього кримінального правопорушення. Особливості суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
12. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Особливості об'єктивної сторони та суб'єкту кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
13. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.
14. Незаконна лікувальна діяльність. Об'єктивні ознаки. Суб'єкт кримінального правопорушення.

15. Ненадання допомоги хворому медичним працівником. «Завідомість», як ознака цього складу кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

16. Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Об'єктивні ознаки. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

17. Порушення прав пацієнта. Особливості цього складу кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення.

18. Незаконне проведення дослідів над людиною. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення.

19. Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення.

20. Насильницьке донорство. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

21. Інші кримінальні правопорушення проти здоров'я особи.

22. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Особливості суб'єкта кримінального правопорушення.

23. Незаконне розголошення лікарської таємниці. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Особливості суб'єкта кримінального правопорушення.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 95, 28.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 21, 23, 36, 39, 55, 76, 88, 102, 131, 146, 154, 159.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 3: Кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти волі, честі та гідності особи.

Навчальна мета - поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.
2. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення.

3. Захоплення заручників. Відмежування від позбавлення волі або викрадення людини. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення.
4. Підміна дитини. Відмежування від викрадення людини.
5. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Особливо кваліфікуючі ознаки.
6. Експлуатація дітей. Кваліфікуючі ознаки експлуатації дітей. Особливо кваліфікуючі ознаки.
7. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.
8. Незаконне поміщення в психіатричний заклад. Кваліфікуючі ознаки.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 88.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 1, 22, 25, 59,

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 4: Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Кримінальна відповідальність за зґвалтування та сексуальне насильство.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень, що посягають на статеву свободу та статеву недоторканість особи; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак зґвалтування та сексуального насильства.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

2. Зґвалтування. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Особливості суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки зґвалтування.

3. Сексуальне насильство. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення. Відмежування сексуального насильства від зґвалтування.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 28, 30, 101.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 2, 27, 98, 100, 139, 153.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 2.

Тема: Кримінальна відповідальність за примушування до вступу в статевий зв'язок, вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, розбещення неповнолітніх, домагання дитини для сексуальних цілей.

Навчальна мета – сформувати вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак таких кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості як: примушування до вступу в статевий зв'язок, вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, розбещення неповнолітніх та домагання дитини для сексуальних цілей, з правильною їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Примушування до вступу в статевий зв'язок. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування примушування до вступу в статевий зв'язок від зґвалтування.
2. Вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування його від зґвалтування та сексуального насильства.
3. Розбещення неповнолітніх. Кваліфікуючі ознаки.
4. Домагання дитини для сексуальних цілей.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 18, 28, 30, 101.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 2, 27, 98, 100, 139, 153.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 5: Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина.

Семінарське заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.

Навчальна мета – студенти повинні отримати та сформувати вміння, необхідні для встановлення об’єктивних та суб’єктивних ознак кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина. Поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина, про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації. Виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.
2. Кримінальні правопорушення проти виборчих прав.
3. Кримінальні правопорушення проти трудових прав.
4. Кримінальні правопорушення проти інших особистих прав і свобод людини і громадянина.

Під час опрацювання **першого питання** студентам слід знати, що родовим об’єктом кримінальних правопорушень, передбачених розділом V Особливої частини КК, є суспільні відносини, у сфері конституційних прав та свобод людини і громадянина (виборчі, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина). Традиційно, права та свободи людини і громадянина поділяють на такі основні види: політичні права та свободи; соціально-економічні; культурні права та свободи; особисті (громадянські) права та свободи. Залежно від групового (видового) об’єкта, всі кримінальні правопорушення, передбачені V розділом Особливої частини КК України,

можна поділити на такі види: кримінальні правопорушення проти особистих прав і свобод людини і громадянина (ст.ст. 161–163, 168, 169, 182 КК); кримінальні правопорушення проти політичних (виборчих) прав і свобод громадянина (ст.ст. 157–160 КК); кримінальні правопорушення проти соціально-економічних прав і свобод людини і громадянина (ст.ст. 164–167, 170–177, 184 КК); кримінальні правопорушення проти культурних прав і свобод людини і громадянина (ст.ст. 178–181, 183 КК).

При вивченні цієї теми слід звернути увагу на те, що більшість кримінальних правопорушень передбачених цим розділом відносяться до кримінальних правопорушень з формальним складом, однак деякі склади кримінальних правопорушень мають матеріальний склад (наприклад, ст.ст. 1581, 166, 176–179, 181 КК та ін.). Наслідок, як обов'язкова ознака складу передбачено також деякими кваліфікованими складами (наприклад, ч. 3 ст. 161, ч. 2 ст. 168 КК). Додатковими обов'язковими ознаками об'єктивної сторони може виступати спосіб вчинення (наприклад, у ст. 157 КК – підкуп, обман або примушування; у ст. 174 КК України – застосування насильства чи погрози застосування насильства або шляхом інших незаконних дій та ін.).

Суб'єктивна сторона даних кримінальних правопорушень виражається в умисній формі вини. Додатковими обов'язковими ознаками суб'єктивної сторони можуть виступати мотив (наприклад, у ст. 172 КК – особисті мотиви) або мета (наприклад, у ст. 167 КК – корислива мета).

Суб'єктом цих кримінальних правопорушень, у більшості випадків, є загальний суб'єкт – фізична, осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Але в деяких складах передбачено вчинення кримінальних правопорушень спеціальним суб'єктом – службовою особою (наприклад, член виборчої комісії (ст.ст. 158-159 КК), член комісії з проведення референдуму (ст. 160 КК), особа, яка має право прийому та звільнення працівника з роботи (ст. 172 КК), виплати заробітної плати (ст. 175 КК) та ін.).

Під час опрацювання **другого питання** студентам слід пам'ятати, що Основними політичними правами є право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади й органів місцевого самоврядування (ст. 38 Конституції України).

До кримінальних правопорушень проти виборчих прав і свобод громадянина відносяться:

☐перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії референдуму чи діяльності офіційного спостерігача (ст.157 КК).

☐надання неправдивих відомостей до органу ведення Державного реєстру виборців або інше несанкціоноване втручання в роботу Державного реєстру виборців (ст. 158 КК);

☐ незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше одного разу, викрадення, пошкодження, приховування або знищення виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі (ст. 158-1 КК);

☐ незаконне знищення або пошкодження виборчої документації або документації референдуму (ст. 158-2 КК);

☐ фальсифікація, підроблення, викрадення, пошкодження або знищення виборчої документації, документації референдуму, викрадення, пошкодження, приховування, знищення печатки виборчої комісії, комісії референдуму, виборчої скриньки, списку виборців чи учасників референдуму (ст. 158-3 КК);

☐ порушення таємниці голосування (ст. 159 КК);

☐ порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму (ст. 159-1 КК);

☐ порушення законодавства про референдум (ст. 160 КК).

☐ Під час опрацювання **третього питання** студентам слід пам'ятати, що до кримінальних правопорушень проти трудових прав і свобод людини і громадянина відносяться:

☐ перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій (ст. 170 КК);

☐ перешкоджання законній професійній діяльності журналістів (ст. 171 КК);

☐ грубе порушення законодавства про працю (ст. 172 КК);

☐ грубе порушення угоди про працю (ст. 173 КК);

☐ примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку (ст. 174 КК);

☐ не виплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших, установлених законом виплат (ст. 175 КК).

☐ Слід звернути увагу на безпосередній об'єкт цих кримінальних правопорушень, яким є конституційні права громадян у сфері трудових відносин. Зміст права на працю визначає ст. 43 Конституції України, вказуючи, що «кожний має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується». Тому порушення права на працю недопустиме, а найбільш небезпечні порушення цих прав тягнуть кримінальну відповідальність.

☐ Під час опрацювання **четвертого питання** студентам слід пам'ятати, що кримінальні правопорушення проти інших особистих прав і свобод людини і громадянина залежно від видового об'єкту поділяються на:

☐ Кримінальні правопорушення які посягають на права інтелектуальної власності: порушення авторського права і суміжних прав (ст. 176 КК); порушення права на об'єкти промислової власності (ст. 177 КК).

☐ Слід звернути увагу, що ці кримінальні правопорушення спрямовані проти інтелектуальної власності, тобто проти прав громадян на володіння, користування, розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, гарантованих ст. 41 Конституції України.

☐ Кримінальні правопорушення проти особистих прав і свобод людини і громадянина: порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або ставлення до релігії (ст. 161 КК); порушення недоторканності житла (ст. 162 КК); порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер (ст. 163 КК); порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК); порушення права на отримання освіти (ст. 183 КК); порушення права на безоплатну медичну допомогу (ст. 184 КК).

☐ Кримінальні правопорушення проти сім'ї: ухилення від сплати аліментів на утримання дітей (ст. 164 КК); ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків (ст. 165 КК); злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування (ст. 166 КК); розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) (ст. 168 КК); незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння) (ст. 169 КК).

☐ Кримінальні правопорушення проти свободи совісті (кримінальні правопорушення, що посягають на релігійні права та свободи громадян): пошкодження релігійних споруд чи культових будинків (ст. 178 КК); незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь (ст. 179 КК); перешкоджання здійсненню релігійного обряду (ст. 180 КК); посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів (ст. 181 КК).

Слід наголосити, що під час дослідження кримінальних правопорушень проти виборчих, трудових та інших особистих прав та свобод людини і громадянина студент обов'язково повинен з'ясувати зміст диспозицій статей розділу V Особливої частини КК з урахуванням положень чинного законодавства України, визначити та дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів цих кримінальних правопорушень, опрацювати кваліфікуючі ознаки. Крім того, враховуючи специфіку цих кримінальних правопорушень студенти повинні ретельно з'ясовувати, які законодавчі акти регулюють відповідні відносини, та вміло їх застосовувати при розгляді об'єктивних та суб'єктивних ознак цих кримінальних правопорушень.

Література:

Перелік нормативної бази: 8, 13, 15, 17, 31, 35, 36, 37, 40, 60, 73, 75, 89, 93, 100, 109, 111, 114.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 6, 37, 70, 82, 83, 89, 123.

Тема № 6: Кримінальні правопорушення проти власності

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти власності. Корисливі кримінальні правопорушення. Кримінальна відповідальність за ненасильницькі корисливі кримінальні правопорушення проти власності.

Навчальна мета – студенти повинні отримати та сформувані вміння, необхідні для встановлення об’єктивних та суб’єктивних ознак кримінальних правопорушень проти власності; поглибити та закріпити знання щодо корисливих та ненасильницьких корисливих кримінальних правопорушень проти власності, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти власності. Корисливі та некорисливі кримінальні правопорушення проти власності.
2. Корисливі кримінальні правопорушення проти власності: поняття види ознаки.
3. Предмет корисливих кримінальних правопорушень проти власності: його фізична, соціальна, економічна та юридична ознаки. Об’єктивні ознаки, вчинення цих кримінальних правопорушень. Спосіб вчинення. Суспільно небезпечні наслідки цих кримінальних правопорушень. Визначення розміру завданих збитків залежно від вартості майна. Суб’єктивні ознаки цих кримінальних правопорушень. Визначення корисливого мотиву.
4. Крадіжка. Характеристика об’єктивних та суб’єктивних ознак. Предмет крадіжки. Поняття і види таємного викрадення чужого майна. Кваліфікуючі ознаки. Співвідношення із дрібним викраденням (ст. 51 КпАП).
5. Грабіж (ч. 1 ст. 186 КК). Характеристика об’єктивних та суб’єктивних ознак. Характеристика відкритого викрадення чужого майна. Кваліфікуючі ознаки. Відмінність грабежу від крадіжки.
6. Шахрайство. Поняття, характеристика об’єктивних та суб’єктивних ознак, кваліфікуючі ознаки, відмежування від крадіжки, поєднаної з обманом.

7. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

8. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від шахрайства.

9. Привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 28, 54, 82, 84, 95, 96, 114.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 17, 29, 48, 52, 57, 68, 74, 99, 125, 128.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 2.

Тема: Кримінальна відповідальність за насильницькі корисливі кримінальні правопорушення проти власності.

Навчальна мета – студенти повинні отримати та сформувати вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак насильницьких корисливих кримінальних правопорушень проти власності, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Насильницький грабіж (ч. 2 ст. 186 КК). Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Характеристика відкритого викрадення чужого майна. Кваліфікуючі ознаки.
2. Розбій. Поняття і ознаки розбою. Безпосередній об'єкт розбійного нападу. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Момент закінчення. Кваліфікуючі ознаки розбою. Відмінність розбою від насильницького грабежу і бандитизму.
3. Вимагання. Поняття, характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. кваліфікуючі ознаки, відмежування вимагання, поєднаного з насильством від розбою та грабежу.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 28, 54, 82, 84, 95, 96, 114.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 17, 29, 48, 52, 57, 68, 74, 99, 125, 128.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що

потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 3.

Тема: Кримінальна відповідальність за некорисливі кримінальні правопорушення проти власності.

Навчальна мета - студенти повинні отримати та сформувати вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак некорисливих кримінальних правопорушень проти власності, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Умисне знищення або пошкодження майна. Предмет. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Кваліфікуючі ознаки знищення або пошкодження майна.

2. Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики. Предмет. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Кваліфікуючі ознаки.

3. Погроза знищення майна. Предмет. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Особливості погрози у складі цього кримінального правопорушення.

4. Необережне знищення або пошкодження майна. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

5. Порушення обов'язків щодо охорони майна. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

6. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінального правопорушенням шляхом як корисливе або некорисливе кримінальне правопорушення.

7. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Місце вчинення цих кримінальних правопорушень, їх кваліфікуючі ознаки.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 28, 54, 82, 84, 95, 96, 114.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 17, 29, 48, 52, 57, 68, 74, 99, 125, 128.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 7. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Навчальна мета – На практичному занятті студентом повинні бути сформовані поглиблені та закріплені знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності; про їх поняття і види, конструктивні ознаки. Вироблені вміння та навички визначення юридичних ознак зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень, службової недбалості та службового підроблення.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Суб'єкти цих кримінальних правопорушень. Поняття та види службової особи.

2. Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку діяльності державних органів та їх апарату, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій, а також професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг.

3. Зловживання владою або службовим становищем. Поняття та ознаки діяння. Склад кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

4. Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Склад кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

5. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Склад кримінального правопорушення. Поняття та ознаки предмету кримінального правопорушення. Момент закінчення кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінального правопорушення.

6. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Поняття та ознаки діяння. Наслідки. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

7. Службове підроблення. Предмет кримінального правопорушення. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

8. Службова недбалість. Поняття та види діянь. Наслідки. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

Література:

Перелік нормативної бази: 6, 13, 15, 42, 43, 48, 51, 60, 61, 66, 77, 104, 105.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 4, 5, 10, 11, 12, 30, 33, 56, 67, 72, 92, 138.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 2.

Тема: Кримінальні правопорушення, проти авторитету державних органів та їх апарату, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій, професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг.

Навчальна мета – На практичному занятті студентом повинні бути сформовані вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень, проти авторитету державних органів та їх апарату, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій, професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг, правильної кваліфікації цих кримінальних правопорушень та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Кримінальні правопорушення, проти авторитету державних органів та їх апарату, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ чи організацій, професійної діяльності, пов'язаної із наданням публічних послуг.
2. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Поняття та ознаки неправомірної вигоди. Ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Поняття суб'єкту. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень. Кваліфікація кримінального правопорушення.

3. Незаконне збагачення. Поняття та ознаки неправомірної вигоди. Ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

4. Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ч. 1 ст. 368-3 КК). Поняття та ознаки предмету кримінального правопорушення. Форми та ознаки діяння. Обстановка вчинення кримінального правопорушення. Момент закінчення кримінального правопорушення. Поняття суб'єкту. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності за підкуп службової особи юридичної особи приватного права.

5. Підкуп особи, яка надає публічні послуги. поняття та ознаки предмету кримінального правопорушення. форми та ознаки діяння (ч. 1 ст. 368-4 КК). Обстановка вчинення кримінального правопорушення. момент закінчення кримінального правопорушення. Поняття суб'єкту. Суб'єктивна сторона. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

6. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі. Поняття та ознаки неправомірної вигоди. Ознаки діяння передбаченого ч. 1 ст. 369 КК України. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікація кримінального правопорушення. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

7. Зловживання впливом. Поняття та ознаки неправомірної вигоди. Форми діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Поняття особи, яка уповноважена на виконання функцій держави.

8. Провокація підкупу. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

Література:

Перелік нормативної бази: 6, 13, 15, 42, 43, 48, 51, 60, 61, 66, 77, 104, 105.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 4, 5, 10, 11, 12, 30, 33, 56, 67, 72, 92, 138.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що

потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 8: Кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Семінарське заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності; про їх поняття і види; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Навчальні питання:

1. Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності.

2. Кримінальні правопорушення проти системи грошового обігу,

валютного регулювання, валютного контролю та фондового ринку.

3. Кримінальні правопорушення проти системи мобілізації коштів до бюджетів та державних цільових фондів.

4. Кримінальні правопорушення проти системи розподілу і використання бюджетних коштів.

5. Кримінальні правопорушення проти системи розподілу і використання бюджетних коштів та приватизації державного та комунального майна.

6. Кримінальні правопорушення проти забезпечення свободи господарської діяльності, недопущення монополізму і недобросовісної конкуренції.

7. Кримінальні правопорушення проти прав і законних інтересів кредиторів, споживачів товарів і послуг.

8. Кримінальні правопорушення у сфері виготовлення і використання документів у господарській діяльності.

9. Кримінальні правопорушення проти порядку зайняття господарською діяльністю.

Розгляд *першого питання* слід розпочати із з'ясування в якому значенні у відповідних статтях КК вжиті терміни «господарська діяльність» і «підприємницька діяльність» та похідні від них – «суб'єкт господарської діяльності» і «суб'єкт підприємницької діяльності, «громадянин», «громадянин-підприємець» і «засновник», «власник» чи «службова особа» суб'єкта господарської або підприємницької діяльності тощо, оскільки від правильного розуміння значення цих термінів у конкретних статтях КК залежить вирішення питання щодо наявності чи відсутності ознак складу кримінального правопорушення.

При цьому треба мати на увазі, що господарська діяльність - це діяльність фізичних і юридичних осіб, пов'язана з виробництвом чи реалізацією продукції (товарів), виконанням робіт чи наданням послуг з метою одержання прибутку (комерційна господарська діяльність) або без такої мети (некомерційна господарська діяльність). Підприємницька діяльність є одним із видів господарської діяльності, обов'язкові ознаки якої - безпосередність, систематичність її здійснення з метою отримання прибутку.

Далі слід визначити поняття господарського кримінального правопорушення, з'ясувати його ознаки.

Розгляд загальної характеристики кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності слід розпочати із визначення родового та безпосередніх об'єктів цих кримінальних правопорушень. Приділити увагу розгляду предмету кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності передбачених ст. ст. 199–201, 203–1–204, 207–217, 220–227, 229–235 КК, оскільки відповідальність за окремі кримінальні правопорушення у

сфері господарської діяльності законодавець пов'язує не тільки із самим предметом кримінального правопорушення, але і з його розміром (вартістю).

Далі слід з'ясувати об'єктивну сторону кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Слід пам'ятати, що диспозицій статей, що встановлюють відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері господарської діяльності, є банкетними, тому встановлення ознак об'єктивної сторони цих кримінальних правопорушень передбачає звернення до низки законодавчих та інших нормативних актів інших галузей права (наприклад, підприємницького, банківського, митного, податкового, валютного тощо).

При розгляді суб'єктивних ознак студенти повинні приділити увагу з'ясуванню вини, мотивів та мети вчинення кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності. Суб'єкт цих кримінальних правопорушень може бути як загальним, так і спеціальним, тому встановленню ознак спеціального суб'єкту господарських кримінальних правопорушень слід приділити особливу увагу.

Після з'ясування об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, на підставі безпосереднього об'єкту слід визначити види цих кримінальних правопорушень та з'ясувати їх видові ознаки. Слід пам'ятати, що розподіл господарських кримінальних правопорушень на конкретні види залишається питанням дискусійним і вирішується у навчальній та науковій літературі по різному.

Розгляд **другого питання**, перш за все, передбачає з'ясування ознак кримінальних правопорушень у сфері грошового обігу, валютного регулювання, валютного контролю та фондового ринку (ст.ст. 199, 200, 209, 209-1 КК). Слід обов'язково визначити диспозиції цих кримінальних правопорушень, з'ясувати їх зміст. Далі слід визначити об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфікуючи ознаки кримінальних правопорушень цього виду та з'ясувати їх кваліфікацію. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **третього питання** передбачає з'ясування ознак кримінальних правопорушень у сфері мобілізації коштів до бюджетів та державних цільових фондів (ст. ст. 204, 212, 212-1 КК). Слід обов'язково визначити диспозиції цих кримінальних правопорушень, з'ясувати їх зміст, та зміст понять: господарська та підприємницька діяльність, ліцензія, ліцензування, підакцизні товари, податки тощо. Далі слід визначити об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфікуючи ознаки кримінальних правопорушень цього виду та з'ясувати їх кваліфікацію. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **четвертого питання** перш за все, передбачає з'ясування ознак кримінальних правопорушень у сфері розподілу і використання бюджетних

коштів та приватизації державного та комунального майна (ст. ст. 210, 211, 233 КК).

Слід визначити та з'ясувати зміст диспозиції цих кримінальних правопорушень, дослідити об'єктивні ознаки. Особливу увагу приділити з'ясуванню понять: бюджетна система України, бюджетні кошти, нормативно-правові або розпорядчі акти, які змінюють доходи і видатки бюджету. Далі слід дослідити суб'єктивні ознаки та кваліфікуючі ознаки. З'ясувати кваліфікацію кримінальних правопорушень цього виду. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **п'ятого питання** передбачає з'ясування ознак кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності, що відносяться до кримінальних правопорушень у сфері забезпечення свободи господарської діяльності, недопущення монополізму і недобросовісної конкуренції (ст. ст. 206, 229, 231, 232, 232-1, 232-2 КК).

Перш за все, слід визначити та дослідити зміст диспозиції цих кримінальних правопорушень, з'ясувати юридичний зміст понять: господарська діяльність, конкуренція, відомості, що становлять комерційну або банківську таємницю, інсайдерська інформація тощо. Далі слід визначити об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфікуючі ознаки кримінальних правопорушень цього виду та з'ясувати їх кваліфікацію. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **шостого питання** передбачає з'ясування ознак кримінальних правопорушень прав і законних інтересів кредиторів, споживачів товарів і послуг (ст. ст. 219, 222, 227 КК).

Перш за все, слід визначити та з'ясувати зміст диспозиції цих кримінальних правопорушень, дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки. По-друге, з'ясувати юридичні ознаки понять: банкрутство, субсидії, субвенції, дотації, кредити тощо. З'ясувати кваліфікацію цих кримінальних правопорушень. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **сьомого питання** передбачає з'ясування кола кримінальних правопорушень у сфері виготовлення і використання документів у господарській діяльності (ст.ст. 216, 223-1, 223-2 та 224 КК). Слід визначити диспозиції цих кримінальних правопорушень, дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфікуючі ознаки кримінальних правопорушень цього виду та з'ясувати їх кваліфікацію. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Розгляд **восьмого питання** передбачає з'ясування кола кримінальних правопорушень проти порядку зайняття господарською діяльністю (ст.ст. 203-1, 203-2, 205, 213 КК).

Перш за все, слід визначити диспозиції цих кримінальних правопорушень. Обов'язково дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки цих

кримінальних правопорушень, та з'ясувати їх кваліфікацію. Вміти розмежовувати від суміжних кримінальних правопорушень.

Слід наголосити на тому, під час що дослідження кримінальних правопорушень у сфері господарської діяльності студенти обов'язково повинен з'ясувати зміст диспозицій статей розділу VII Особливої частини КК з урахуванням положень чинного законодавства України, визначити та дослідити об'єктивні та суб'єктивні ознаки складів цих кримінальних правопорушень, опрацювати кваліфікуючі ознаки. Крім того, враховуючи специфіку цих кримінальних правопорушень студенти повинні ретельно з'ясовувати, які законодавчі акти регулюють відповідні відносини, та вміло їх застосовувати при розгляді об'єктивних та суб'єктивних ознак цих кримінальних правопорушень.

Література:

Перелік нормативної бази: 3, 13, 15, 34, 44, 50, 63, 64, 65, 80, 81, 86, 90, 91, 99, 103, 114.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 8, 9, 14, 26, 39, 40, 46, 47, 71, 122, 134, 135.

Тема № 10: Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про поняття та види кримінальних правопорушень проти громадської безпеки, про їх суспільну небезпеку; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак цих кримінальних правопорушень правильної їх кваліфікації та відмежування від інших складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття громадської безпеки, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень, передбачених IX розділом Особливої частини Кримінального кодексу України. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цих кримінальних правопорушень.

2. Створення кримінального правопорушення організації. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єкт кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види діянь. Момент закінчення

кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона створення кримінального правопорушення організації. Вік, з якого настає кримінальна відповідальність за це кримінальне правопорушення. Умови звільнення від кримінальної відповідальності та особи, що підлягають звільненню від кримінальної відповідальності за створення кримінального правопорушення організації.

3. Сприяння учасникам кримінального правопорушення організації та укриття їх кримінального правопорушення діяльності. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Види діянь. Момент закінчення кримінального правопорушення. Відмінність від співучасті. Особливості суб'єкта цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

4. Бандитизм: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття та ознаки банди. Об'єктивна сторона. Види діянь. Момент початку та закінчення цього кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт бандитизму.

5. Створення терористичної групи чи терористичної організації. Поняття терористичної групи чи терористичної організації. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

6. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за вказані кримінальні правопорушення.

7. Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття воєнізованих формувань. Види діянь. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки цього кримінального правопорушення. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цією статтею.

8. Терористичний акт, характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття терористичного акту. Види об'єктів кримінального правопорушення. Характеристика дій. Наслідки кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона зазначеного кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від диверсії та бандитизму.

9. Втягнення у вчинення терористичного акту: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Кваліфікуючі ознаки.

10. Публічні заклики до вчинення терористичного акту: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

11. Сприяння вчиненню терористичного акту: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Форми вчинення цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

12. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Момент його закінчення. Завідомість як ознака кримінального правопорушення. Відмежування від кримінальних правопорушень проти власності. Кваліфікуючі ознаки.

13. Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт цього кримінального правопорушення.

14. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види діянь. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від інших кримінальних правопорушень.

15. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона та види діянь. Момент початку і закінчення кримінального правопорушення. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей кримінальний правопорушення.

16. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єкт і предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Значення наслідків для кваліфікації. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

17. Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види діянь. Значення наслідків для кваліфікації. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.

18. Незаконне виготовлення ядерного вибухового пристрою чи пристрою, що розсіює радіоактивний матеріал або випромінює радіацію. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Значення наслідків для кваліфікації. Суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінального правопорушення.

19. Порушення вимог режиму радіаційної безпеки: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет та форми вчинення кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

20. Погроза вчинити викрадення або використати радіоактивні матеріали: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет

кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення, момент його закінчення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

21. Порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єкти кримінального правопорушення. Предмет кримінального правопорушення. об'єктивна сторона. Види порушень та їх наслідки. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки.

22. Незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Суб'єкт цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

23. Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єкт та предмет. Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення.

24. Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. об'єктивна сторона. Наслідки кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Поняття та розміри майнової шкоди. Відмежування цього кримінального правопорушення від кримінальних правопорушень проти власності.

Література:

Перелік нормативної бази: 5, 13, 14, 15, 20, 38, 39, 45, 54, 68, 74, 75, 87, 94.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 31, 35, 50, 51, 64, 132, 141, 147, 148, 149.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 12: Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак кримінальних правопорушень пов'язаних із кримінального правопорушенням порушенням правил, що діють на транспорті.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту, їх загальна характеристика та види. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки цих кримінальних правопорушень. Види об'єктів.

2. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту: характеристика об'єктивних та

суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Види діянь. Значення наслідків для кваліфікації. Суб'єктивна сторона. Спеціальні ознаки особи, що вчинила кримінальне правопорушення.

3. Порушення правил повітряних польотів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Наслідки та їх значення. Вік кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

4. Порушення правил використання повітряного простору: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Значення наслідків для кваліфікації. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

5. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття транспортного засобу. Об'єктивна сторона. Наслідки кримінального правопорушення та їх значення для кваліфікації. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення. Відмежування цього кримінального правопорушення від суміжних.

6. Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Вимоги до особи, що скоїла кримінальне правопорушення.

7. Порушення чинних на транспорті правил: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Суб'єктивна сторона та суб'єкт цього кримінального правопорушення. Відмежування від інших кримінальних правопорушень.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 28, 78, 85.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 20, 69, 75, 105, 140.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що

потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 2.

Тема: Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Навчальна мета – сформувати вміння, необхідні для встановлення об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінальних правопорушень пов'язаних із пошкодженням чи знищенням транспортних засобів, їх частин або комунікацій, кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним заволодінням або блокуванням транспортних засобів чи комунікацій, а також інших кримінальних правопорушень, що вчинюються на транспорті, їх кваліфікації та відмежування від суміжних складів.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Види діянь. Момент закінчення кримінального правопорушення. Значення суб'єктивної сторони. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

2. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види дій. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

3. Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

4. Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Вік кримінальної відповідальності за зазначений кримінальне правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

5. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Види діянь та їх наслідки. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення. Відмежування кримінального правопорушення від суміжних кримінальних правопорушень.

6. Незаконне заволодіння транспортним засобом: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття транспортного засобу. Об'єктивна сторона. Поняття незаконного заволодіння транспортним засобом. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Вік кримінальної відповідальності за це кримінальне правопорушення. Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом.

7. Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Спосіб вчинення кримінального правопорушення та момент його закінчення. Кваліфікуючі ознаки.

8. Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Види дій. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення.

9. Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона.

Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

10. Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Суб'єктивна сторона. Особливості суб'єкта цього кримінального правопорушення.

11. Випуск в експлуатацію технічно несправних засобів або інше порушення їх експлуатації: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття транспортного засобу. Об'єктивна сторона кримінального правопорушення. Види діянь та їх наслідки. Суб'єктивна сторона. Завідомість як ознака кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення і його спеціальні ознаки.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 28, 78, 85.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 20, 69, 75, 105, 140.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 13: Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика, види та кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності, їх кваліфікації та відмежування від суміжних складів.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття, загальна характеристика й види кримінальних правопорушень проти громадського порядку та моральності.

2. Групове порушення громадського порядку. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

3. Масові заворушення. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

4. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

5. Хуліганство. Поняття та види. Момент закінчення кримінального правопорушення. Знаряддя хуліганства та їх вплив на кваліфікацію. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

6. Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Види діяння. Місце вчинення кримінального правопорушення. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від кримінальних правопорушень проти власності.

7. Знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці. Види діяння. Особливості предмета кримінального правопорушення. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

8. Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду. Предмет кримінального правопорушення. Форми вчинення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

9. Жорстоке поводження з тваринами. Ознаки предмета кримінального правопорушення. Види діяння та його наслідки. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

10. Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Ознаки предмета кримінального правопорушення. Види діяння та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

11. Ввезення, виготовлення, збування й розповсюдження порнографічних предметів. Ознаки предмета кримінального правопорушення. Види діяння та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

12. Створення або утримання місць розпусти і звідництва. Види дій та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

13. Сутенерство або втягнення особи до заняття проституцією. Види дій та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

14. Втягнення неповнолітніх у кримінального правопорушення діяльність. Види дій та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 53, 106.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 24, 41, 42, 45, 98, 112, 117, 118, 129, 160.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.

2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.

3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.

4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 14: Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення; про їх поняття, і види, об'єктивні та суб'єктивні ознаки ознаки.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття, види та загальна характеристика кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.
2. Характеристика та особливості предмету кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення.
3. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Література:

Перелік нормативної бази: 9, 10, 13, 15, 19, 25, 47, 58, 97, 113.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 53, 87, 95, 104, 108, 127.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Практичне заняття № 2.

Тема: Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Навчальна мета – виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих складів кримінальних правопорушень; розглянути питання правильної кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших кримінальних правопорушень проти здоров'я населення та їх відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
2. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення, пов'язані з протиправним отриманням та вживанням наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також інших засобів, що не є наркотичними.
3. Кримінальна відповідальність за інші кримінальні правопорушення, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.
4. Кримінальна відповідальність за інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення.

Література:

Перелік нормативної бази: 9, 10, 13, 15, 19, 25, 47, 58, 97, 113.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 53, 87, 95, 104, 108, 127.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
 3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
 4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 15: Злочини проти основ національної безпеки.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти основ національної безпеки.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку злочинів проти основ національної безпеки, про їх поняття і види, об'єктивні та суб'єктивні ознаки, кваліфікуючі ознаки, спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності та

особливості кваліфікації; відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика та види злочинів проти основ національної безпеки України.

2. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак дій, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади, кваліфікуючі ознаки злочину.

3. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак посягання на територіальну цілісність і недоторканність України, кваліфікуючі ознаки злочину.

4. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.

5. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак державної зради, умови звільнення особи від кримінальної відповідальності.

6. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак колабораційної діяльності.

7. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак посягання на життя державного чи громадського діяча.

8. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак диверсії.

9. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак шпигунства, умови звільнення особи від кримінальної відповідальності.

10. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань.

11. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак несанкціонованого поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану.

Література:

Перелік нормативної бази: 1, 13, 14, 15.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 3, 43, 49.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
 3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
 4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 16: Кримінальні правопорушення у сфері охорони державної таємниці, недоторканості держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

Практичне заняття № 1

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканості держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень у сфері охорони

державної таємниці, держаних кордонів, забезпечення призову та мобілізації; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих складів кримінальних правопорушень; розглянути питання правильної кваліфікації та їх відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття, загальна характеристика, особливості та види кримінальних правопорушень у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

2. Розголошення державної таємниці: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Поняття державної таємниці. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона кримінального правопорушення. Особливості суб'єкта цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

3. Втрата документів, що містять державну таємницю: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Поняття державної таємниці. Момент закінчення кримінального правопорушення. Значення наслідків. Особливості суб'єктивної сторони цього кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

4. Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види діянь та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Значення мотиву для кваліфікації. Спеціальні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

5. Передача або збирання відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, яка є власністю держави: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Види діянь та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Значення мотиву для кваліфікації. Спеціальні ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

6. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Поняття державного кордону. Об'єктивна сторона. Види діянь та момент закінчення

кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення.

7. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Місце, як обов'язкова ознака об'єктивної сторони. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

8. Незаконне перетинання державного кордону України: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Місце, як обов'язкова ознака об'єктивної сторони. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

9. Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

10. Порушення правил міжнародних польотів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Види діянь та момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення.

11. Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Поняття призову на строкову військову службу. Момент початку та закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Вік кримінальної відповідальності. Спеціальний суб'єкт кримінального правопорушення.

12. Ухилення від призову на військову службу під час мобілізації, на особливий період, на військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Поняття військової служби під час мобілізації. Поняття особливого періоду. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона та суб'єкт кримінального правопорушення.

13. Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення.

14. Ухилення від військового обліку або навчальних (спеціальних) зборів: характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Об'єктивна

сторона. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення.

Література:

Перелік нормативної бази: 2, 13, 15, 23, 27, 33, 43, 49, 77, 108.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 84, 91, 103, 109.

План проведення заняття:

- I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)
 1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.
 2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.
 3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.
- II. Порядок проведення основної частини заняття.
 1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).
 2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)
 3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).
- III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)
 1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
 2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
 3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
 4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 17: Кримінальні правопорушення проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих складів кримінальних правопорушень; розглянути питання правильної кваліфікації кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян та їх відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян та кримінальні правопорушення проти журналістів.
2. Наруга над державними символами. Предмети кримінального правопорушення. Види діянь. Зміст поняття «публічна наруга».
3. Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні. Поняття «підняття Державного Прапора України». Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єкт незаконного підняття Державного Прапора України.
4. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд. Характеристика об'єктивної сторони кримінального правопорушення. Мета кримінального правопорушення (можливість у деяких випадках впливу на певних представників).
5. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Діяльність представника влади чи працівника правоохоронного органу з виконання службових обов'язків та діяльність члена громадського формування з охорони громадського порядку й державного кордону або військовослужбовця з виконання покладених на нього обов'язків щодо охорони громадського порядку. Відмежування опору від злісної непокорі. Вина при вчиненні опору. Суб'єкт кримінального правопорушення. Зміст примушення потерпілого при вчиненні опору.

6. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, судового експерта, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Види впливу на потерпілого. Зміст вини, мотиву та мети при вчиненні кримінального правопорушення. Суб'єкт втручання. Кваліфікуючі ознаки.

7. Втручання у діяльність державного діяча. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Форми незаконного впливу на потерпілого. Зміст суб'єктивної сторони кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

8. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Зміст юридичної конструкції «у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків». Кваліфікуючі ознаки кримінального правопорушення.

9. Погроза або насильство щодо державного або громадського діяча. Потерпілий від кримінального правопорушення. Мотив і мета кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

10. Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця. Поняття «працівник правоохоронного органу». Зміст юридичної конструкції «у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків». Кваліфікуючі ознаки.

11. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця. Поняття «посягання на життя». Відмінність цього кримінального правопорушення від умисного вбивства особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку.

12. Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника. Потерпілі від кримінального правопорушення. Мета кримінального правопорушення. Відмежування цього кримінального правопорушення від захоплення заручників.

13. Погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок. Потерпілі від цього кримінального правопорушення. Види кримінального правопорушення. Мета кримінального правопорушення. Відмінність цього кримінального правопорушення від погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу. Кваліфікуючі ознаки.

14. Перешкоджання діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради. Види кримінального правопорушення. Відмінність цього кримінального правопорушення від втручання у діяльність народного депутата України.

15. Перешкоджання діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати. Види кримінального правопорушення. Відмінність цього кримінального правопорушення від суміжних кримінальних правопорушень.

16. Перешкоджання діяльності Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Види кримінального правопорушення. Відмінність кримінального правопорушення від суміжних кримінальних правопорушень.

17. Умисне знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Мотив і мета кримінального правопорушення. Відмежування цього кримінального правопорушення від умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу та від умисного знищення або пошкодження майна. Кваліфікуючі ознаки.

18. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи. Мета кримінального правопорушення. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення.

19. Підкуп працівника підприємства, установи чи організації. Мета кримінального правопорушення. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення.

20. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

21. Самоправство. Особливості об'єктивної сторони. Суб'єкт кримінального правопорушення.

22. Викрадення, привласнення, вимагання офіційних документів, штампів чи печаток або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особи своїм службовим становищем, а так само їх умисне знищення, пошкодження чи приховування, а також здійснення таких самих дій відносно приватних документів, що знаходяться на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності, вчинене з корисливих мотивів або в інших особистих інтересах. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення.

23. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення.

24. Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення.

25. Умисне пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Мета кримінального правопорушення.

26. Кримінальні правопорушення проти журналістів. Поняття, загальна характеристика.

27. Умисне знищення або пошкодження майна журналіста. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Предмет кримінального правопорушення.

28. Погроза або насильство щодо журналіста. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Види кримінального правопорушення. Мета кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

29. Посягання на життя журналіста. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак.

30. Захоплення журналіста як заручника. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак. Потерпілий від кримінального правопорушення. Мета кримінального правопорушення. Відмежування цього кримінального правопорушення від захоплення заручників.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 22, 55, 66.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 38, 65, 121, 144, 157, 158.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

Тема № 19: Кримінальні правопорушення проти правосуддя.

Практичне заняття № 1.

Тема: Поняття, загальна характеристика та види кримінальних правопорушень проти правосуддя.

Навчальна мета – поглибити та закріпити знання студентів про суспільну небезпеку кримінальних правопорушень проти правосуддя; про їх поняття і види, конструктивні ознаки і особливості кваліфікації; виробити вміння та навички визначення юридичних ознак окремих складів кримінальних правопорушень; розглянути питання правильної кваліфікації кримінальних правопорушень проти правосуддя та їх відмежування від суміжних складів кримінальних правопорушень.

Кількість годин - 2 г.

Місце проведення – аудиторія.

Навчальні питання:

1. Поняття, загальна характеристика і види кримінальних правопорушень проти правосуддя.
2. Завідомо незаконне затримання, привід або арешт. Види дій. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. «Завідомість», як ознака кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.
3. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.
4. Постановляння суддею (судьями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

5. Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду. Предмет кримінального правопорушення. Поняття та ознаки діяння. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

6. Втручання в діяльність судових органів. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

7. Погроза або насильство щодо суддів, народного засідателя чи присяжного. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

8. Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Наслідки. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

9. Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною зі здійсненням правосуддя. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

10. Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Наслідки. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

11. Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Наслідки. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

12. Втручання в діяльність захисника чи представника особи. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

13. Порушення права на захист. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єкт кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

14. Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

15. Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи. Види діяння. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

16. Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

17. Примушування давати показання. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

18. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення кримінального правопорушення. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Відмежування від суміжних кримінальних правопорушень.

19. Завідомо неправдиве показання. Види дій. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

20. Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Час вчинення цього кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

21. Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Потерпілий від цього кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Суб'єкт кримінального правопорушення. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

22. Розголошення даних досудового слідства або дізнання. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

23. Приховування кримінального правопорушення. Поняття та види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Обставини, що виключають відповідальність за цей кримінальний правопорушення. Відмінність від співучасті у кримінального правопорушення.

24. Невиконання судового рішення. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

25. Приховування майна. Предмет кримінального правопорушення. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивні ознаки.

26. Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення.

27. Ухилення від відбування покарання у вигляді обмеження волі та у вигляді позбавлення волі. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення.

28. Злісна непокора вимогам адміністрації виправної установи. Види діяння. Поняття адміністрації виправної установи. Суб'єктивна сторона.

Суб'єкт кримінального правопорушення. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

29. Дії, що дезорганізують роботу виправних установ. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Відмінність від суміжних кримінальних правопорушень.

30. Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення. Кваліфікуючі ознаки.

31. Втеча зі спеціалізованого лікувального закладу. Види діяння. Момент закінчення кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт кримінального правопорушення.

32. Порушення правил адміністративного нагляду. Види діяння. Умови звільнення від кримінальної відповідальності. Момент закінчення кримінального правопорушення. Особливості суб'єктивної сторони. Суб'єкт кримінального правопорушення.

Література:

Перелік нормативної бази: 13, 15, 55, 66.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16.

Додаткова література: 63, 66, 96, 101, 114, 119, 120, 121, 151, 155.

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття (5 хв.)

1. Перевірка наявності студентів та їх підготовки до заняття.

2. Визначити мету та завдання заняття, місця теми в структурі навчальної дисципліни, міждисциплінарних зв'язків, практичної спрямованості навчального матеріалу.

3. Роз'яснити план та порядок проведення заняття, наголосити на особливостях розгляду окремих питань та практичних завдань, що потребують особливої уваги з урахуванням стану законодавства та судової практики.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Проведення попереднього контролю рівня теоретичної підготовки студентів до практичного заняття шляхом вибіркового опиту студентів з питань теми практичного заняття (20 хв.).

2. Розгляд виконаних під час самопідготовки практичних завдань з колективним обговоренням можливих варіантів рішень (50 хв.)

3. Розв'язання практичних завдань без їх попереднього позааудиторного розгляду студентами (факультативна частина практичного заняття у разі наявності часу).

III. Порядок проведення заключної частини заняття (15 хв.)

1. Підведення підсумків засвоєння студентами знань теоретичного матеріалу, практичних вмінь і навичок їх використання під час розгляду практичних завдань.
2. Додаткове роз'яснення питань, що викликали певні ускладнення щодо їх розв'язання на практичному занятті.
3. Оцінювання підготовки кожного студента до практичного заняття з аргументацією отриманої оцінки за роботу на занятті.
4. Постановка завдань студентам на самопідготовку до наступних занять.

**Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні
ресурси в Інтернеті
Особлива частина
Нормативні акти**

1. Конституція України : Закон України від 24.06.1996 р. № 254к. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою кримінального правопорушеннямістю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3341-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про боротьбу з тероризмом : Закон України від 20.03. 2003 р. № 638-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання : Закон України від 19.10.2000 р. № 2064-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних кримінального правопорушенняним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16 травня 2005 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Міжнародна конвенція про боротьбу із захопленням заручників від 17.12.1979 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом від 15.12.1997 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09.12. 1999 р. . URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

14. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив кримінального правопорушення та їх правові наслідки : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 р. № 7. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

15. Про судову практику в справах про кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 р. № 2. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

16. Про судову практику в справах про кримінальні правопорушення проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

17. Про практику розгляду судами кримінальних справ про кримінальні правопорушення, вчинених стійкими кримінально-правопорушними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 13. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

18. Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002р. № 3. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

19. Про судову практику у справах про хуліганство: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22.12.2006р. № 10. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

20. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у кримінальне правопорушення чи іншу антигромадську діяльність: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 р. № 2. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Основна література:

1. Кримінальне право України. Особлива частина навчальний посібник / А. А. Васильєв, О. О. Житний, Є. О. Гладкова та ін.; за ред. О. М. Литвинова. Харків : Право, 2020. 656 с.

2. Кримінальне право. Особлива частина : підручник / О. О. Дудоров, Є. О. Письменський. Т.2. Луганськ: Вид-во «Елтон-2», 2012. 780 с.

3. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2015. 680 с.

4. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право : навчальний посібник / за ред. М. І. Хавронюка. Київ : Ваїте, 2014. 944 с.

5. Коржанський М. Й. Кваліфікація кримінального правопорушення. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 416 с.

6. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.

7. Кваліфікація кримінального правопорушення в діяльності Національної поліції України : навчальний посібник / за ред. О. М. Литвинова. Харків : Константа, 2017. 448 с.

8. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 4-те вид., переробл. та допов. / відп. ред. С. С. Яценко. Київ : А. С. К., 2005. 848 с.

9. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. 2-ге вид., переробл. та допов. / за ред. П. П. Андрушка, В. Г. Гончаренка, Є. В. Фесенка. Київ : Дакор, 2008. 1428 с.

10. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 6-те вид., переробл. та допов. / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ : Юридична думка, 2009. 1236 с.

11. Тихий В. П. Відповідальність за кримінального правопорушення проти громадської безпеки : науково-практичний коментар. Київ: НКЦ СБ України, 2007. 82 с.

Додаткова література:

1. Топчий В. В. Кримінально-правові та кримінологічні заходи запобігання кримінального правопорушенням у сфері інтелектуальної власності в Україні : монографія. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 408 с.

2. Олійник П. В. Предмет кримінального правопорушення проти власності : поняття, види, кримінально-правове значення. Харків : Право, 2011. 208 с.

3. Ємельянов М. В. Кримінальна відповідальність за шахрайство: монографія. Харків : Право, 2014. 176 с.

4. Хряпінський П. В., Чус. О. В. Кримінально-правова характеристика незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Дніпропетровськ, ДГУ Літограф, 2015. 245 с.

5. Шульга А. М. Земельні ресурси України під охороною закону про кримінальну відповідальність : монографія. Харків: Юрайт, 2019. 668 с.

6. Вознюк А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і кримінального правопорушенняних організацій. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 192 с.

7. Емельянов В. П., Иманлы М. Н., Рыжов И. Н. Уголовно-правовое противодействие терроризму : монография. Харків : Право, 2014. 88 с.

8. Тероризм: визначення і сутність : монографія / А. В. Коростиленко, Б. Д. Леонов, І. М. Рижов; за ред. В. В. Крутова, І. І. Мусієнка, В. П. Ємельянова. Київ : Нац. акад. СБУ, 2015. 192 с.

9. Ємельянов В. П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення : монографія. Харків : Право, 2016. 88 с.

10. Шамара О. В., Бантишев О. Ф., Чорний Р. Л. Протидія терористичній діяльності (кримінально-правові аспекти): монографія. Київ: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. 160 с.

11. Ізетов А. Е. Втягнення у вчинення терористичного акту: монографія / за заг. ред. д. ю. н., проф. В. П. Ємельянова. Харків : Право, 2011. 174 с.
12. Кузнецов В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі: монографія. Київ : Інтерсервіс, 2012. 908 с.
13. Налуцишин В. В. Кримінальна відповідальність за хуліганство (ст. 296 КК України) : монографія. Харків: Харків юридичний, 2011. 252 с.
14. Івахненко О. А. Кримінальна відповідальність за хуліганські діяння: хуліганські кримінального правопорушення та склади кримінального правопорушення : монографія / за ред. В. П. Ємельянова. Харків: Право, 2016. 184 с.
15. Бандурка І. О. Захист дитинства в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади: монографія / за наук. ред. д. ю. н., проф. О. М. Литвинова. Харків: Золота миля, 2017. 432 с.
16. Повліковський В. І. Кримінально-правове забезпечення свободи слова та професійної діяльності журналістів в Україні : монографія. Харків : Панов, 2016. 488 с.
17. Харітонов С. О. Кримінальна відповідальність за військові кримінального правопорушення за кримінальним правом України : монографія. Харків : Право, 2018. 328 с.
18. Ніколаєнко Т. Б. Теоретико-правові засади призначення та виконання спеціальних покарань щодо військовослужбовців: монографія. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2018. 564 с.
19. Мохончук С. М. Кримінального правопорушення проти миру та безпеки людства: генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законодавстві : монографія. Харків : Право, 2013. 528 с.
20. Велика українська юридична енциклопедія: У 20 томах. Том 17. Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 1064 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Законодавство України // Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
2. Президент України // Документи. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/all>.
3. Урядовий портал // Нормативно-правова база. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/npd/search>.
4. Єдиний державний реєстр судових рішень // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.